

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammattillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

1. Opiskelijavuoteen kuuluvat päivät

Voimassa olevan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 b §:ssä tarkoitettuun opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta koulutuksen järjestäjän päättämää yhtäjaksoisesti vähintään neljä viikkoa kestävää lomajaksoa siltä osin, kuin loma-aika ylittää neljä viikkoa. Asetusluonnoksessa esitetään, ettei opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi lueta mitään koulutuksen järjestäjän päättämiä lomajaksoja. Muutos aiempaan käytäntöön on merkittävä ja johtaa kaikissa tapauksissa joko perusrahoituksen merkittävään leikkaukseen tai huomattavaan kustannusten kasvuun.

Yksityisen opetusalan työehtosopimuksen mukaisesti opettajalle kuuluu kalenterivuoden aikana yhteensä 12 viikon vapaajaksot. Koulutuksen järjestäjän kannalta on ollut tarkoituksenmukaista rytmittää vapaajaksot pääosin vastaavalla tavalla kuin muillakin kouluasteilla syys-, joului-, talvi- ja kesälomiksi. Mikäli nämä vapaajaksot eivät jatkossa enää sisälly opiskelijavuoteen tämä muun yhteiskunnan elämään sovitettu käytäntö ei enää ole mahdollinen.

Pyrimme järjestämään opiskelijoille työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjauksen myös näille vapaajaksoille ja opiskelijat tekevät näiden aikana myös erilaisia projektitehtäviä. Varsinkin nyt koronavuonna koulutuspaikkojen löytäminen on ollut erittäin haastavaa mm. matkailu- ja ravintola-aloilla eikä työssäoppiminen ole ollut mahdollista suunnitellusti.

Jokainen opetukseton viikko tarkoittaa asetusmuutoksen jälkeen 1,4 % leikkausta koulutuksen järjestäjän perusrahoitukseen. Pitämällä kiinni nykyisestä vapaajaksojen sijoittelusta, perusrahoituksesta leikkautuu 17 %, mikä on koulutuksen järjestäjälle kestävä tontti. Asetusmuutos pakottaakin koulutuksen järjestäjän malliin, jossa opettajien ja tukipalveluhenkilöstön vapaajaksot porrastetaan ja yhtenäisistä lomajoista luovutaan.

Muutos johtaa väistämättä opetusryhmien koon kasvuun, kun opettajan vapaajakson aikana toinen opettaja opettaa kahta tai useampaa ryhmää. Työkuorma kasvaa ja opetuksen laatu kärsii. Vaihtoehtoisesti koulutuksen järjestäjä voisi palkata lisää

opintojen ohjaajia tai opettajia, mutta tähän nykyinenkään rahoitus ei anna mahdollisuutta. Opiskelijoille asetusluonnos ei salli lomaa lainkaan.

Esitämme että opiskelijavuoden määräytyminen tapahtuisi jatkossakin voimassa olevan asetuksen mukaisesti ja havaittuihin järjestelmän väärinkäytön ongelmiin haetaan toimivampi ja taloudelliselta rasitukseltaan kevyempi ratkaisu.

2. Rahoituskertoimet

Rahoituskorien kertoimia on tarkistettu koulutuksen järjestäjien ilmoittamien tutkintokohtaisten kustannusten perusteella. Yhden vuoden perusteella tehty tarkistus tilanteessa, jossa vuosille 2017 ja 2018 tehdyt rahoitusleikkaukset ovat pudottaneet investoinnit minimiin ja muutenkin on eletty säästökuurilla, johtaa helposti virheelliseen lopputulokseen. Perusrahoituksella on tarkoitus korvata koulutuksen järjestäjän kiinteitä kustannuksia, kuten oppimisympäristöjen ja henkilöstön kuluja. Nämä kustannuserät joustavat huonosti ja tästä syystä isoja kertamuutoksia on syytä välttää.

Koronan vaikutukset ovat lisänneet merkittävästi koulutuksen järjestäjien työmäärää, kasvattaneet kustannuksia ja lisänneet opiskelijoiden ohjauksen ja tuen tarvetta sekä opettajien työssäjaksamisen haasteita kuluvaan syksyn aikana. Tähän tilanteeseen säännönmukaisesti alenevat rahoituskertoimet sopivat erittäin huonosti ja pakottavat koulutuksen järjestäjät uudelleen kustannusleikkausten tielle.

Erikseen kiinnitämme huomiota siihen tosiasiaan, että yksityiset koulutuksen järjestäjät tekevät kaikki tarvittavat investoinnit omalla kustannuksellaan, kun kuntien ja kuntayhtymien tapauksessa on tavallista, että osakaskunnat osallistuvat merkittäväällä panoksella investointien toteutukseen. Tästä seuraa julkisomisteisille koulutuksen järjestäjille näennäistä tehokkuutta, joka vääristää kuvaa koulutuksen järjestäjien todellisesta kustannustasosta. Julkisten toimijoiden kustannuksista puuttuu myös mm. yksityisiä koulutuksen järjestäjiä rasittava kiinteistövero.

Esitämme että rahoituskorien kertoimien laskenta tehdään yhtä vuotta pitemmän ajanjakson keskiarvona, jolloin yksittäisten vuosien vaikutus liudentuu ja vältytään suurilta kertamuutoksilta.

3. Alakohtaiset rahoituskertoimet

Asetusluonnoksessa esitetään maatalous- ja puutarha-alan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen siirtoa koriin 2. Opiskelijat hyödyntävät samoja oppimisympäristöjä perustutkintojen opiskelijoiden kanssa ja mm. tuotantoeläimet pitää hoitaa vuoden jokaisena päivänä täysin riippumatta siitä, mitä tutkintoa varten

AHLMAN

oppimisympäristöt ovat olemassa. Perus- ja ammattitutkintojen kustannusrakenteiden ero huomioidaan jo koulutuksen tutkintotyyppien painokertoimissa, joten perus- ja ammattitutkinnon sijoittaminen eri kustannuskoreihin rankaisee ammattitutkinnon järjestäjää kaksinkertaisesti ja erityisen voimakkaasti, kun kyse on jo muutenkin kalliin koulutuksen järjestämisestä.

Julkisessa keskustelussa korostetaan elinikäistä oppimista ja ammatillisen koulutuksen painopiste on hyvää vauhtia siirtymässä peruskoulunsa päättäneiden nuorten koulutuksesta työelämässä toimivien ja toimineiden aikuisten koulutukseen. Aikuiskoulutus nähdään myös poliittisten päättäjien puheissa yhtenä keskeisenä työllisyyttä parantavana ratkaisuna, johon kannattaa panostaa.

Esitämme, että kunkin koulutusalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tulee olla samassa kustannusryhmässä sekä maatalous ja puutarha-alan kaikkien tutkintotyyppien sijoittamista kustannuskoriin neljä.

Ammatillisen koulutuksen reformin alla ministeriö järjesti useita kuulemisia, joissa käytiin perusteellista keskustelua mm. rahoituskertoimista. Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on aiheuttamassa merkittäviä leikkauksia useille koulutusaloille ilman yhtäkään julkista kuulemistä tai muutakaan laajempaa keskustelua. Koulutuksen järjestäjille sopeutuminen jatkuvasti muuttuviin rahoitusperusteisiin on kohtuutonta, teettää runsaasti ylimääräistä työtä ja estää toiminnan pitkäjännitteisen kehitystyön.

Tampereella 21.9.2020

Ahlmanin koulun Säätiö sr

Timo Jaakkola
toimitusjohtaja

Taina Eweiss
rehtori